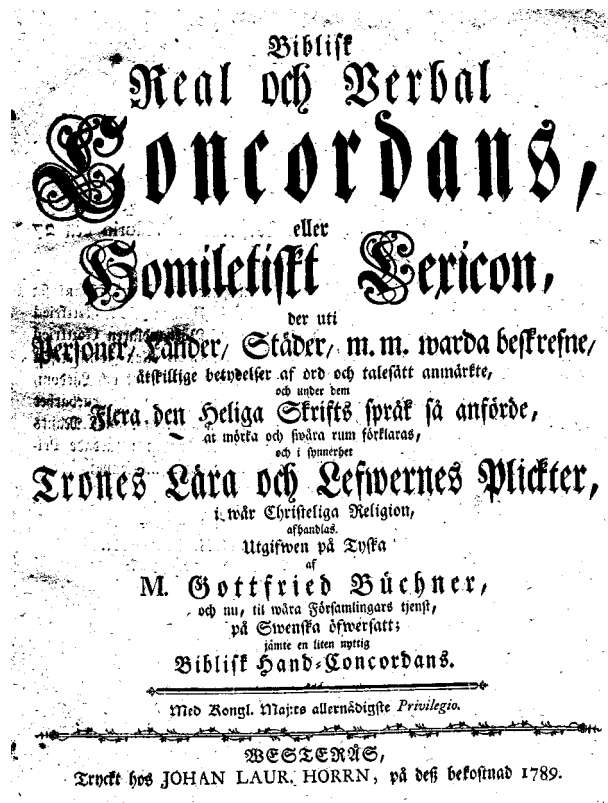

3. Förändrade betydelser!!

Uppslagsboken, som ju skall vara objektiv och vetenskapligt sann, anger ordens verkliga betydelse. Wikipedian – som ju uppdateras av vem som helst hela tiden – ger inga sådana här roliga möjligheter.

Ordet **friår** finns inte i Nationalencyklopedin – trots att vi alla vet vad det är. Det är ju en arbetsrättslig möjlighet att ta ett år fritt från arbete medan arbetsgivaren tar in en ersättare.

Trodde ni, ja.

Låt oss slå upp några olika ord i *Biblisk real och verbal Concordans – eller Homiletiskt Lexicon, der uti Personer, Länder, Städer m.m. warda beskrefne, åtskillige betydelser af ord och talesätt anmärkte, och under dem Flera den Heliga Skrifts språk så anförde, att mörka och svåra rum förklarar, och i synnerhet Trones Lära och Lefwernes Plickter, i vår Christeliga Religion afhandlas.*

Denna excellenta uppslagsbok utgavs i svensk översättning från tyskan år 1789.

Det här exemplaret tillhör Lessebo Bibliotek.

Boken har blivit ömtålig efter 220 år så därför ligger den under glas, tyvärr...

”Personer, Länder, Städer m.m warda beskrefne...” Tro det!

Låt oss slå upp det stora turistlandet Grekland (stavades Grekeland på den här tiden).

Grekeland.
Et stort och härligt land i Europa, wid Joniska, Lybiska och Egeiska hafwen, och sträcker sig in til Macedoniska bergen. Uti Sach. 9: 13. förstås der med alla hedniska länder, hwarest de första Evangelijs förkunnare utspridt salighets läran om Christo. Dan. 8: 21. c. 10: 20. c. 11: 2. Apost. 20: 2.

Et stort och härligt land i Europa, wid Joniska, Lybiska(?) och Egeiska hafwen, och sträcker sig in til Macedoniska Bergen. Uti Sach. 9:13 förstås der med alla hedniska länder, hwarest de första evangelijs förkunnare utspridt salighets läran om Christo

Det står att även personer skall ”warda beskrefne”, men Carl von Linné finns inte med trots att han var väl känd också i Tyskland vid den här tiden. Linné hade dött ett tiotal år innan denna bok trycktes. Så man kan fråga sig hur urvalet gjordes...

Ordet "Hund" är ganska skojigt – Människans bästa vän? Redaktör'n var nog hundrädd. Eller så har ambitionen att skapa en bibelkonkordans helt fått ta över ambitionen att vara real...

Hund.

§. 1. a) Et bitande, frätande, grymt, argt, snålt, oförskämdt och förackteligt djur. Har sitt namn i Ebreiskan af waka, efter det skal bewarfa, och på sitt sätt försvara fins herras hus, hjord etc.

Jämför texten med Bergs Svenska konversationslexikon 1845. Redaktör'n för det var inte hundrädd...

Lägg märke till att "Hebreiska" stavades "Ebreiska" på den här tiden...

Tryckåret för den här boken är visserligen långt efter Copernicus, men i artikeln "Planet" skriver man för säkerhets skull "... kring jorden, eller, rättare sagt, kring solen ...". Det som redan då var väl känt bland astronomerna som planeternas retrograda rörelse nämns i artikeln som att de "... skulle hafwa en owiss gång, stundom fram, stundom tillbaka, stundom ock stå stilla." Man rådfrågade tydligen inte någon astronomiskt kunnig utan skrev ändå...

Planet.

Så kallas någre af de himmelska kropparna, som äro i sig sjelfwa mörke, och kring jorden, eller, rättare sagdt, kring solen hafwa sin egen ordenteliga rörelse från väster til öster; änskönt det så wil synas, som de skulle hafwa en owiss gång, stundom fram, stundom tillbaka, stundom ock stå stilla. De förnämsta äro Saturnus, Jupiter, Mars, Jorden, Månen, Venus och Mercurius. S. 2 Kon. 23: 5.

Vad tror ni "Ut- och Ingång" betyder? Gissa!

Svaret är: "Såsom utgång betyder så mycket, som gå till sitt arbete, och ingå, så mycket, som gå ifrån sitt arbete til ro; så är ut- och ingång intet annat än alla en människas sysslor, som hon har at uträtta."

Några andra roliga ord – där betydelseskiftningen över seklerna är tydlig – är de som har med *Konst* att göra. På den här tiden betydde *konst* hantverksskicklighet. Säg det till en modern konstnär eller designer så blir ni inte populära...

<p>Kånst.</p> <p>§. 1. a) Sårdig skickelighet, som man sig genom flit och öfning förwårffwar, så at man med försigtighet wet bruka sina krafter, och kan derigenom erhålla en sannskyllig nytta.</p>	<p>Kånst</p> <p>Färdig skickelighet, som man sig genom flit och öfning förwårffwar, så att man med försiktighet wet bruka sina krafter, och kan derigenom erhålla en sannskyllig nytta</p>
<p>Kånstelig, = ga.</p> <p>§. 1. Konstelig ord äro de, som hafwa sken af klofhet och förstånd, men dock bedrägelige, och så stälte eller inrättade, at en människa lätteligen öfwertalas til sådant, som är emot sanningen.</p> <p>Mitt tal, och min predikan war icke i konstelig ord efter människors wisdom. 1 Cor. 2: 4.</p> <p>§. 2. Konstliga gjordt säges det wara, som med mycken flit och eftertanka i bästa måtta förfärdigas. 2 Mos. 26: 1. c. 28: 6. c. 31: 4, 5. c. 35:</p>	<p>Kånstelig, -a</p> <p>1. Konstelig ord äro de, som hafwa sken af klofhet och förstånd, men dock bedrägelige, och så stälte eller inrättade, at en människa lätteligen öfwertalas til sådant, som är emot sanningen.</p> <p>2. Konstliga gjordt säges det wara, som med mycken flit och eftertanka i bästa måtta förfärdigas.</p>
<p>Kånstnär.</p> <p>Den som af grund förstår en eller flere handaslögd, och wäl arbeta kan. 5 Mos. 27: 15.</p>	<p>Kånstnär</p> <p>Den som af grund förstår en eller flere handaslögd, och wäl arbeta kan.</p>

Men åter till friåret, se nästa sida.

Hen R

Björn Berg

Vi har hoppat över hänvisningarna till bibelställen i den omskrivna texten...

Fri-år.

§. 1. War dels mindre, eller hwart 7:de år, och kallas eljest-helg-år; dels större, det 50:de, och kallas Klang-år. Uppå dessa år borde, efter Guds befallning och förordnande, Judafolket hwila sig, intet bruka jorden, men lemna dem fattigom, hwad som af sig sjelft wäxte; då borde äfwen hwar Israelit eftergifwa sin gäldenär dess skuld, wara hjälpsam mot sin wederdeloman, och lösgifwa alla, både köpta och lifegna, trälar. 3 Mos. 25: 2. följ. 5 Mos. 15: 1. följ. c. 31: 10.

§. 2. Afsigten här med war, at intet de rike måtte utsuga de fattiga; at slaweri ej måtte taga öfwerhand, och lifegna trälar ej blifwa alt för många. Det war ock tillika en förträffelig profwosten, hwar på Gud wille öfwa och försöka sitt folks tro, kärlek och förtrostan, hälst de åren, då jorden skulle ligga obrukad; samt deras barmhertighet emot de fattiga. Matth. 23: 23. Det hade jämwäl afseende på vår Frälsares wälgärningar, som oss förlossat ifrån lagsens och syndenes tråldom, förskaffat oss barns rätt til det himmelska arfwet, och försatt oss i en ewig frihet. Ebr. 2: 15. Detta är Herrans förlossnings år. Ef. 6: 4. Den behageliga tiden, och salighetenes dag. 2 Cor. 6: 2.

§. 3. De fromma få på sin dödsdag fira sitt rätta fri-år. Hes. 46: 47. men de, som på jordene icke i ackt taga Herrans fri-år, hwarken i lekamligt, eller andligt afseende, de få et annat fri-år, på hwilket de skola warda fogelfrie, och utestängde ifrån Guds hägn, nåd och beskydd. Jer. 34: 17. if. v. 8, 15.

Fri-år

1 War dels mindre, eller hwart 7:de år, och kallas eljest helg-år, dels större, det 50:de, och kallas klang-år. Uppå dessa år borde, efter Guds befallning och förordnande, Judafolket hwila sig, intet bruka jorden, men lemna dem fattigom, hwad som af sig sjelft wäxte; då borde äfwen hwar Israelit eftergifwa sin gäldenär dess skuld, wara hjälpsam mot sin wederdeloman, och lösgifwa alla, både köpta och lifegna, trälar.

2 Afsigten här med war, at intet de rike måtte utsuga de fattiga; at slaweri ej måtte taga öfwerhand, och lifegna trälar ej blifwa alt för många. Det war ock tillika en förträffelig profwosten, hwar på Gud wille öfwa och försöka sitt folks tro, kärlek och förtrostan, hälst de åren, då jorden skulle ligga obrukad; samt deras barmhertighet emot de fattiga. Det hade jämwäl afseende på vår Frälsares wälgärningar, som oss förlossat ifrån lagsens och syndenes tråldom, förskaffat oss barns rätt til det himmelska arfwet, och försatt oss i en ewig frihet. Detta är Herrans förlossnings år. Den behageliga tiden, och salighetenes dag.

3 De fromma få på sin dödsdag fira sitt rätta fri-år, men de, som på jordene icke i ackt taga Herrans fri-år, hwarken i lekamligt, eller andligt afseende, de få et annat fri-år, på hwilket de skola warda fogelfrie, och utestängde ifrån Guds hägn, nåd och beskydd.

Har någon talat om detta för våra politiker och vad innebär det här ur arbetsrättslig synpunkt?